

אתגרי המשק בטווח הקצר והארוך והגלובליזציה

ועידת ירושלים לפכ"מ

ד"ר קרנית פלוג, נגידת בנק ישראל

21.5.2017

❖ בטווח הקצר

❖ סחר עולמי מתון

❖ מדיניות מוניטרית אולטרה מרחיבה

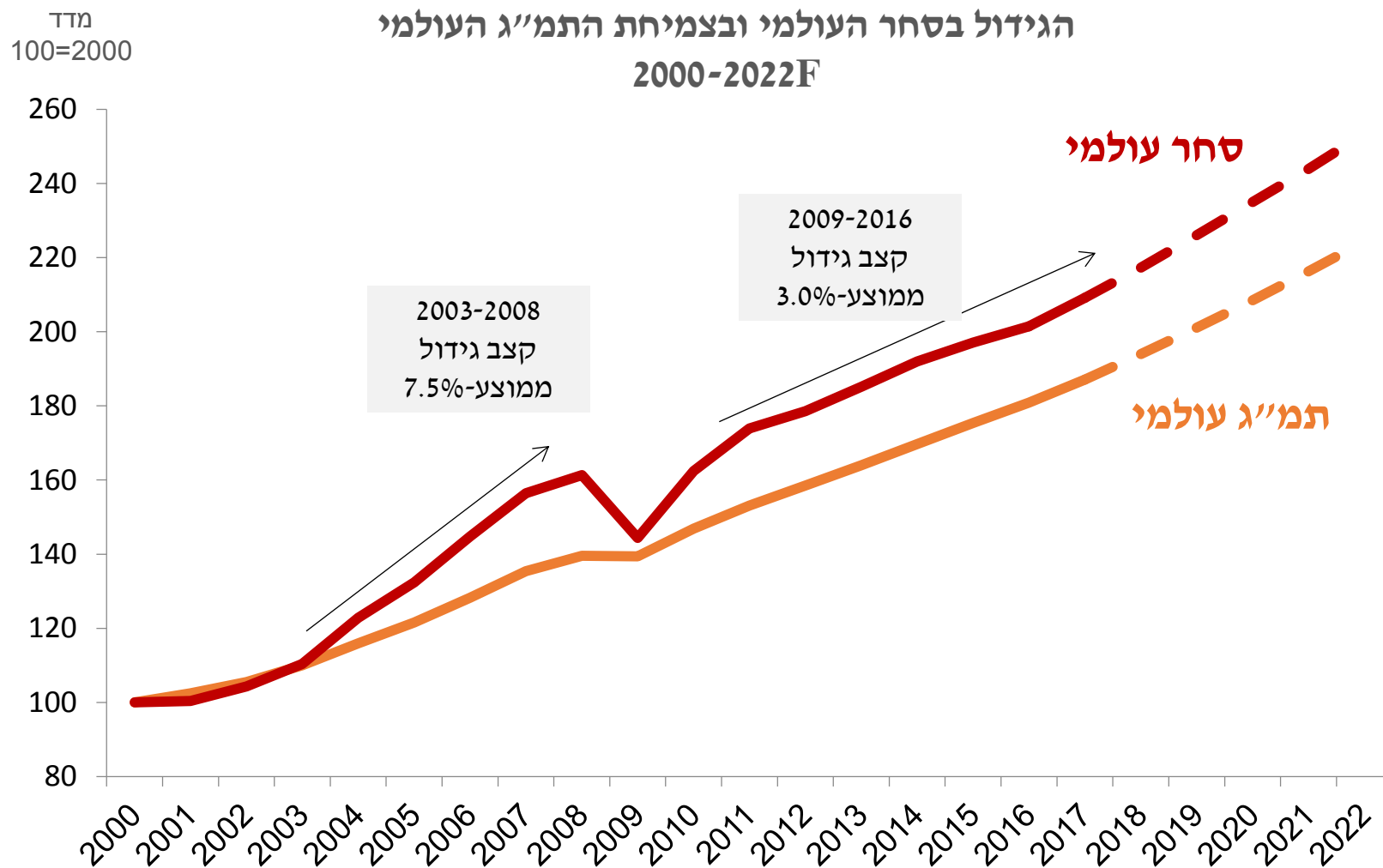
❖ בטווח הארוך

צפי לצמיחה גלובלית ולסחר עולמי מתונים מבעבר

• סאמרס – Secular Stagnation

• רוגוף – Debt Supercycle

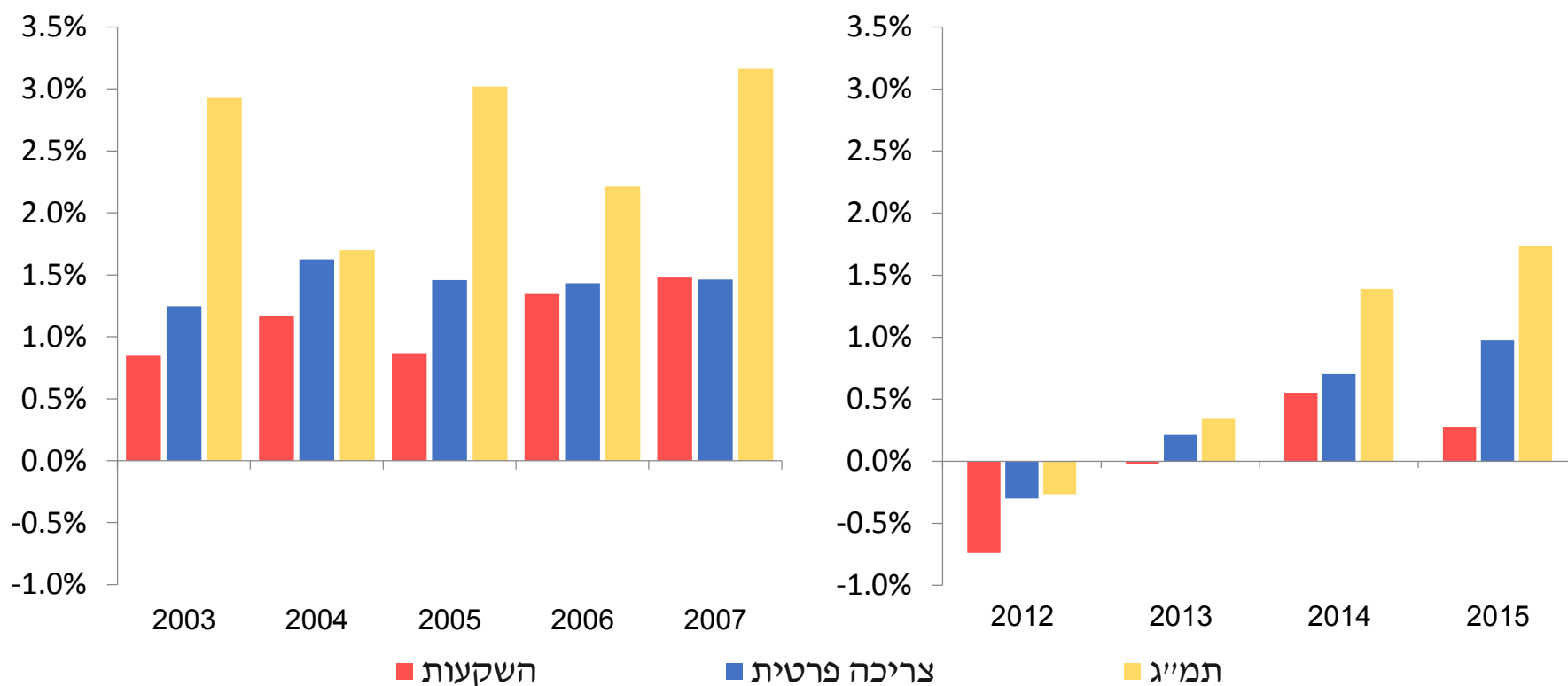
הסחר העולמי צפוי לצמוח באופן מתון יותר בשנים הקרובות בהשוואה למגמה לפני המשבר

לפי קרן המטבע, כ-75% מהאטה בקצב צמיחת הסחר העולמי נובע מירידה ברמת ההשקעות

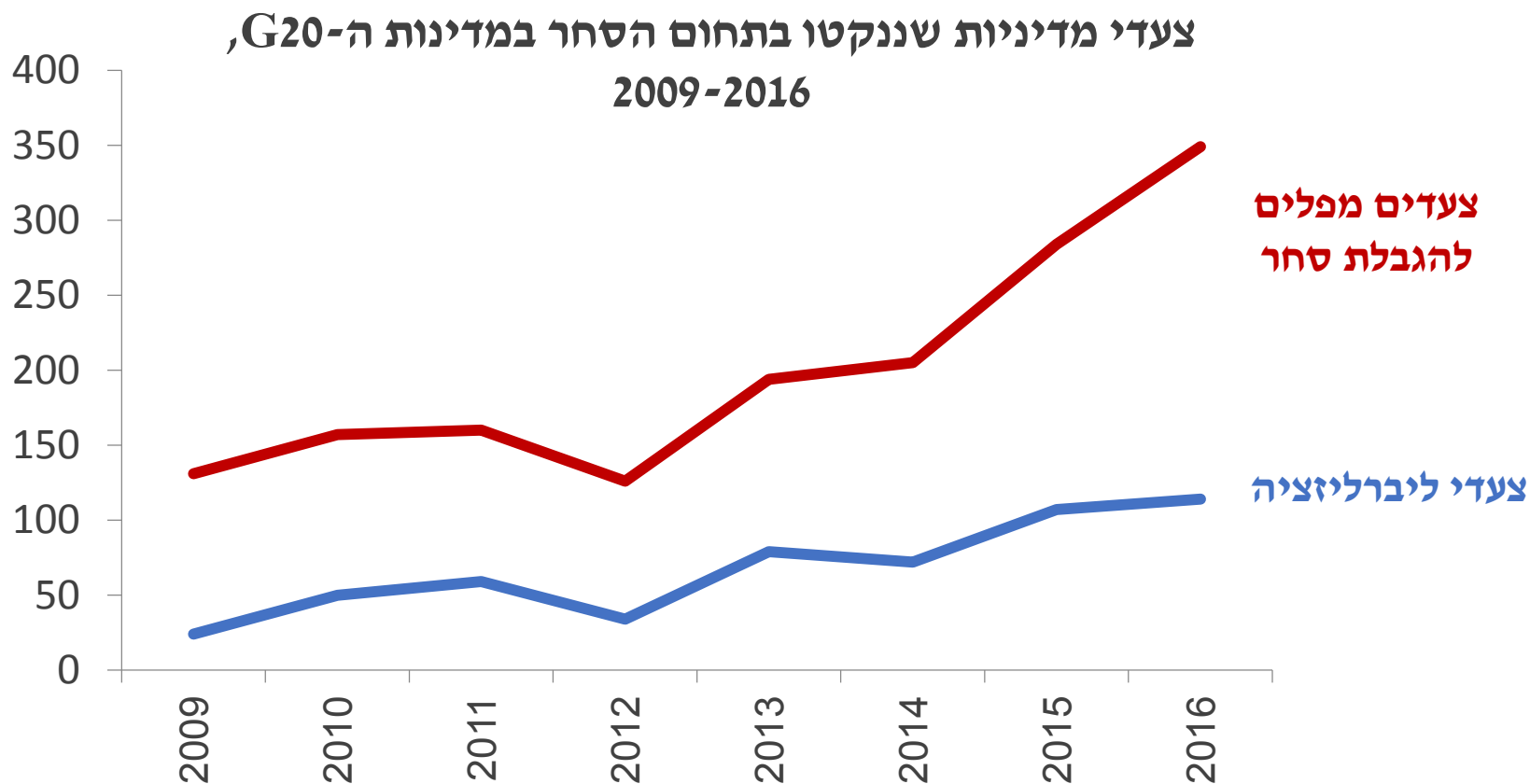

פירוק תרומת הצריכה הפרטית וההשקעות לצמיחת השנתית במדינות המפותחות

*הנתונים כוללים ממוצע פשוט לאוסטרליה, אוסטריה, בלגיה, קנדה, שווייץ, גרמניה, דנמרק, ספרד, פינלנד, צרפת, יוון, איטליה, יפן, הולנד, ניו זילנד, פורטוגל, שבדיה וארה"ב

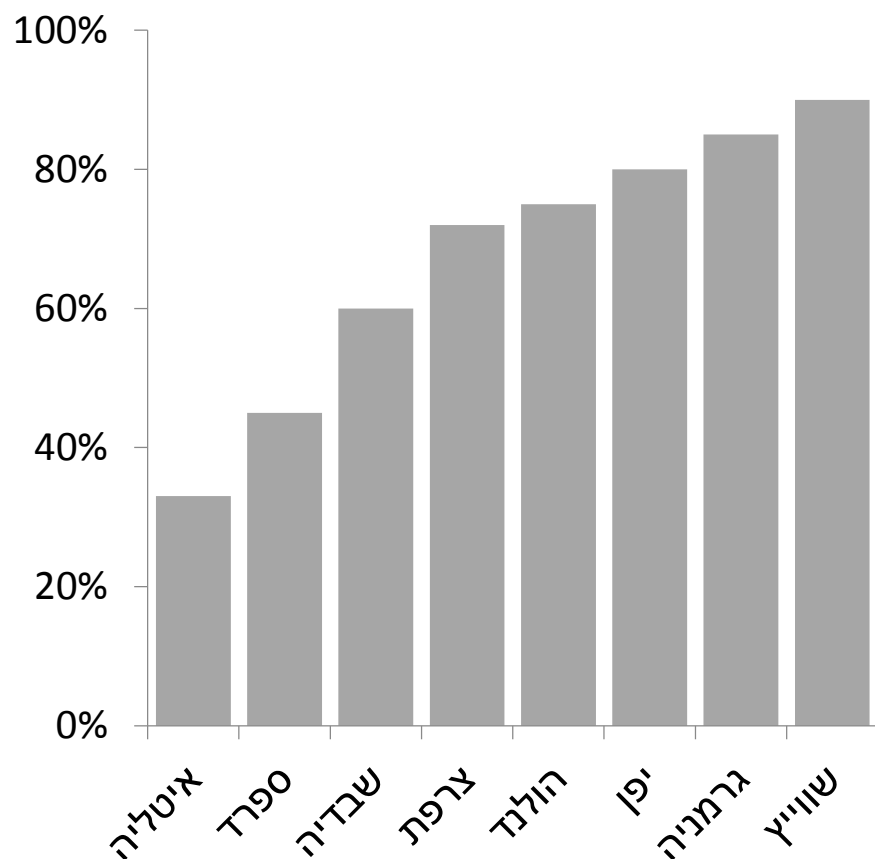
ישנם סימנים לכך שהפרוטקציוניזם במגמת עלייה

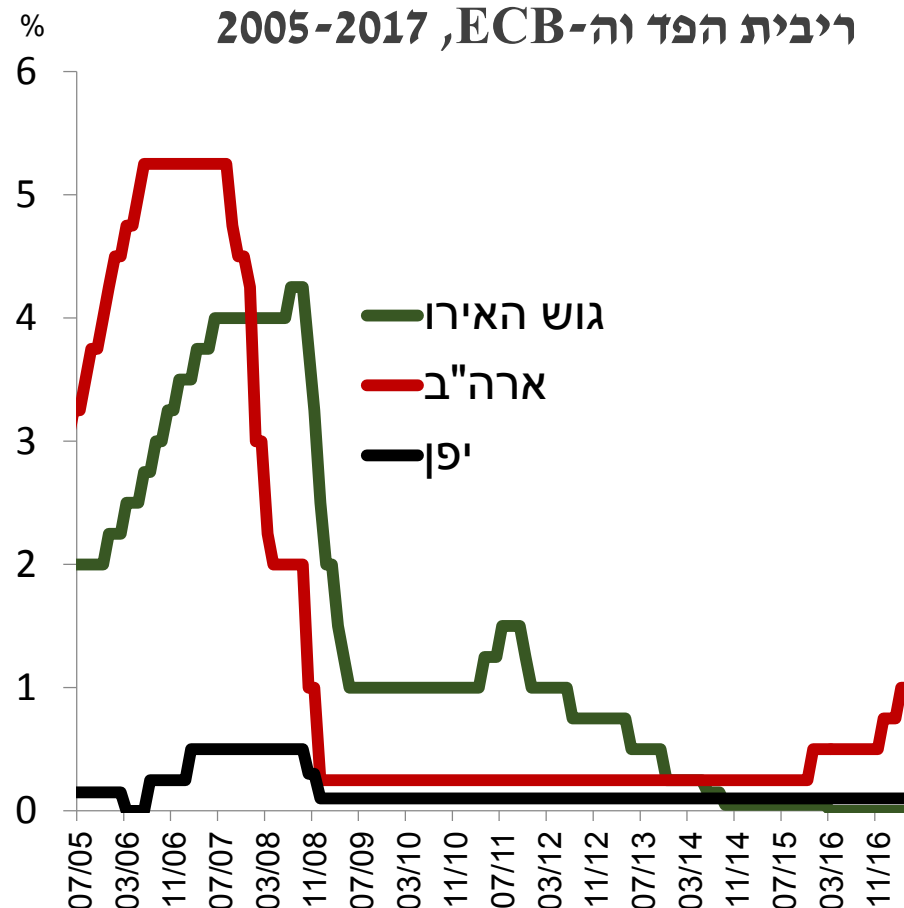
"מדינות שונות נסוגות ממגמת הגלובליזציה ומגדילות את מידת ההגנה על התוצרת המקומית בטענה שהסחר אמנם הרחיב את הצמיחה אך גם את הפערים", (דו"ח בנק ישראל 2016)

מדיניות מרחיבה מאוד וריביות שליליות בעולם

שיעור החוב הממשלתי הנסחר בתשואה שלילית
אחוז מסה"כ החוב של כל מדינה

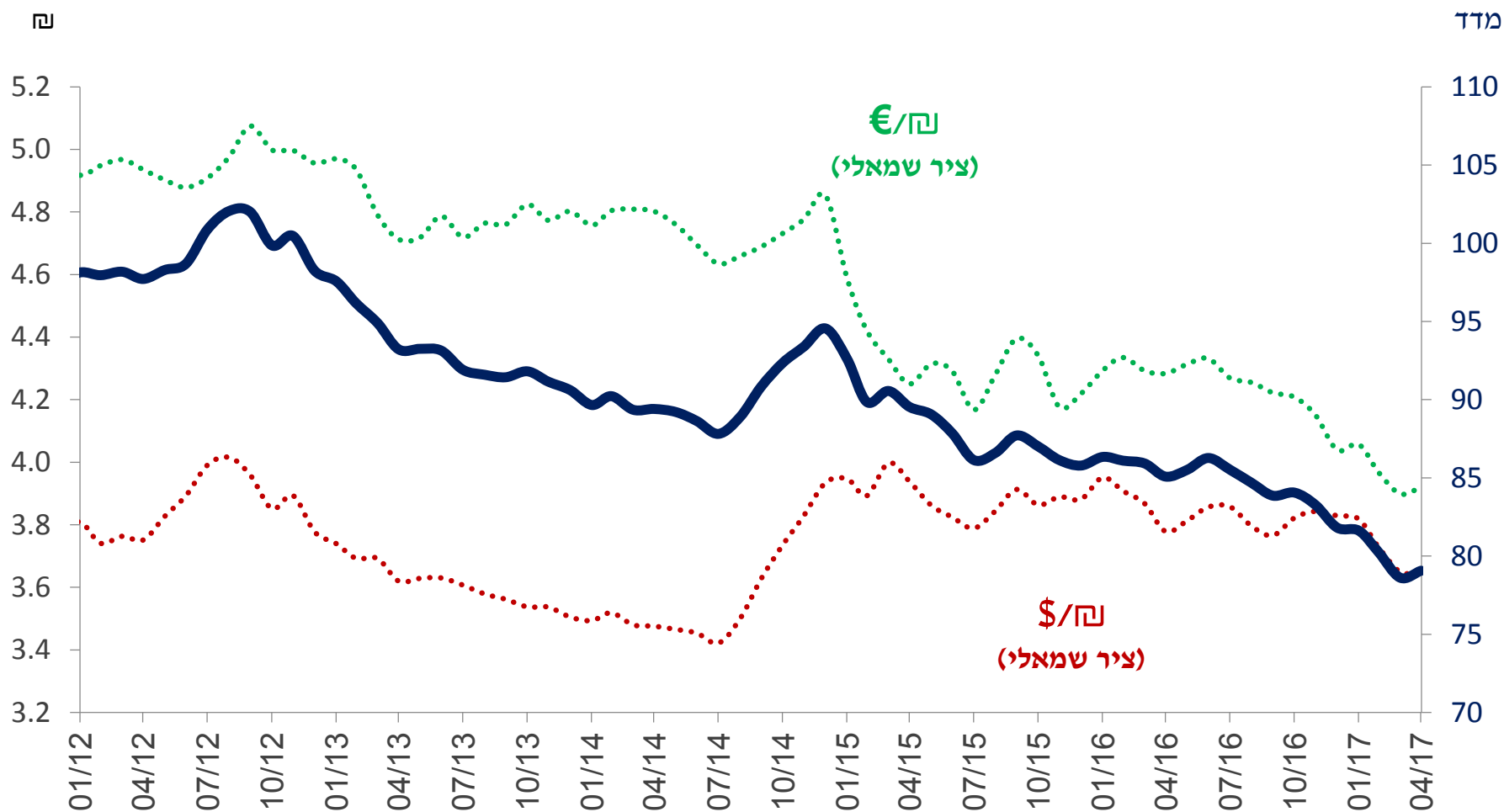

מדיניות מוניטרית אולטרה מרחיבה בעולם
ריבית הפד וה-ECB, 2005-2017

שערי החליפין: שקל-דולר, שקל אירו ונומינלי אפקטיבי,

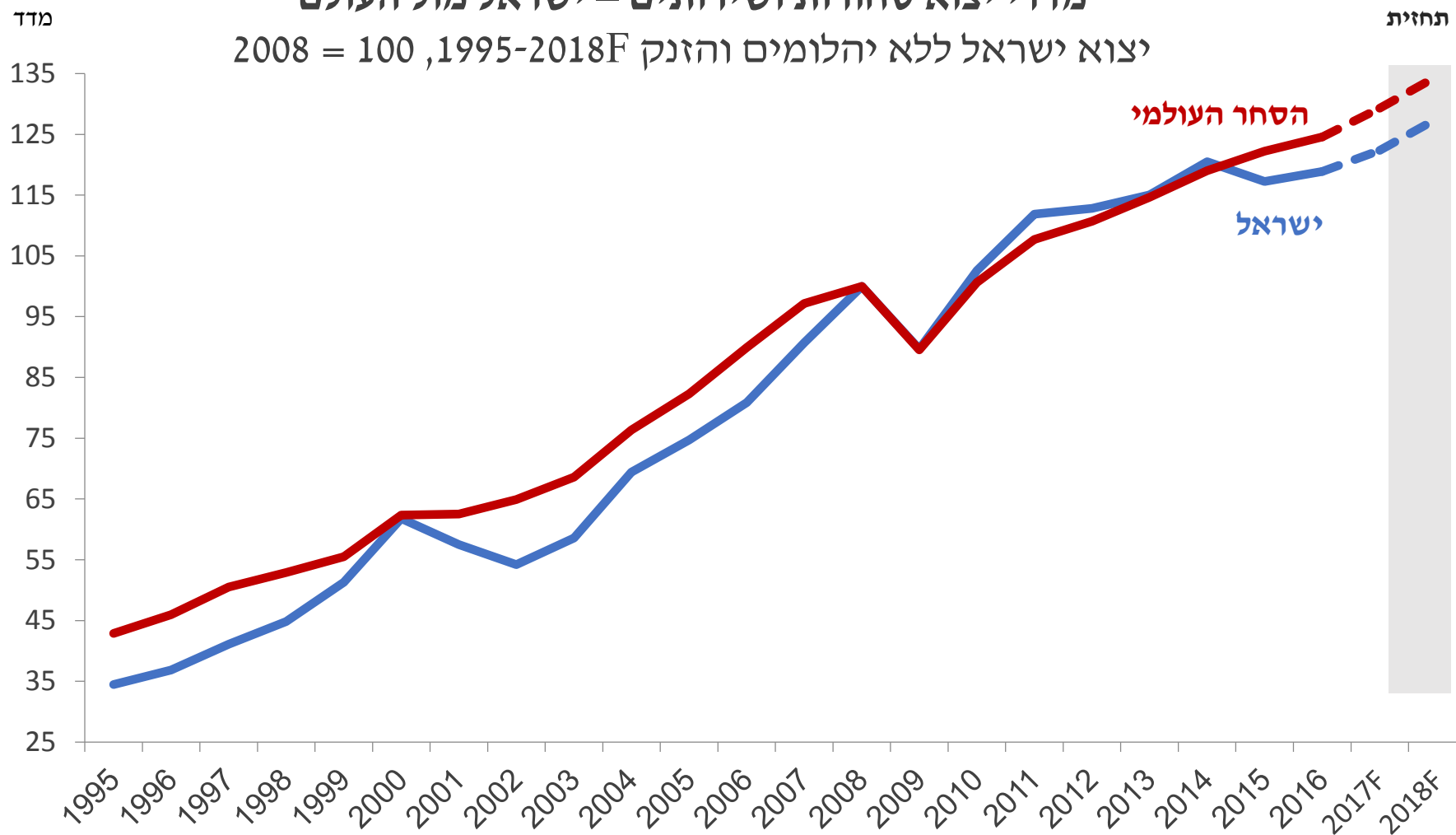
2012-2017

ביצועי חסר של היצוא הישראלי בשנתיים האחרונות

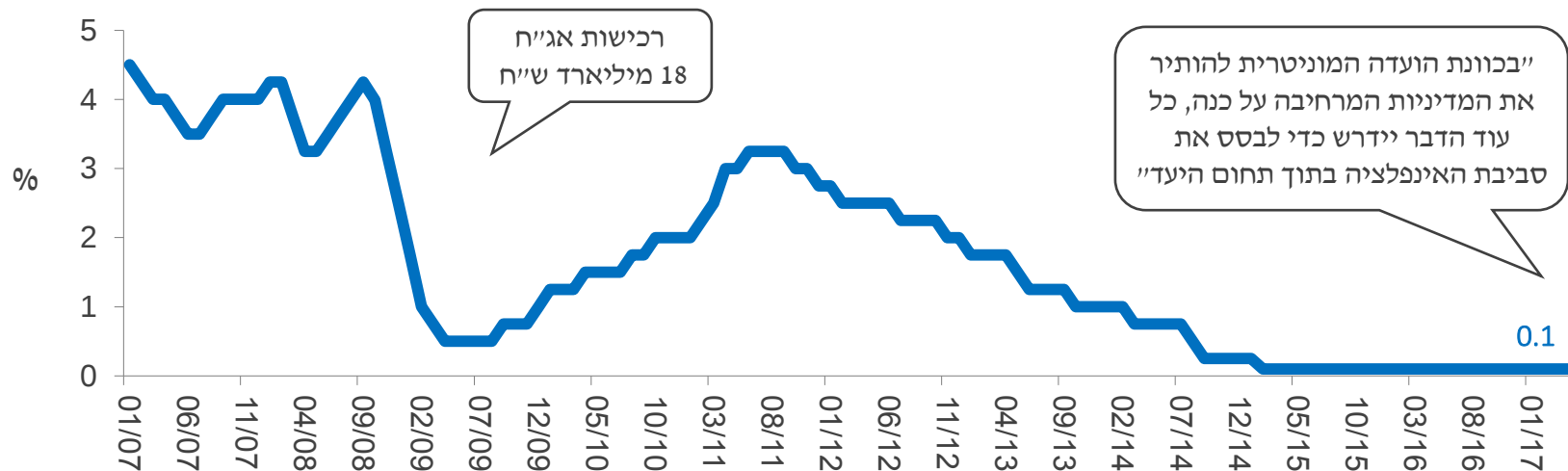
מדדי יצוא סחורות ושירותים – ישראל מול העולם

יצוא ישראל ללא יהלומים והזנק 1995-2018F, 2008 = 100

כלי המדיניות המוניטרית של בנק ישראל

2007-2017

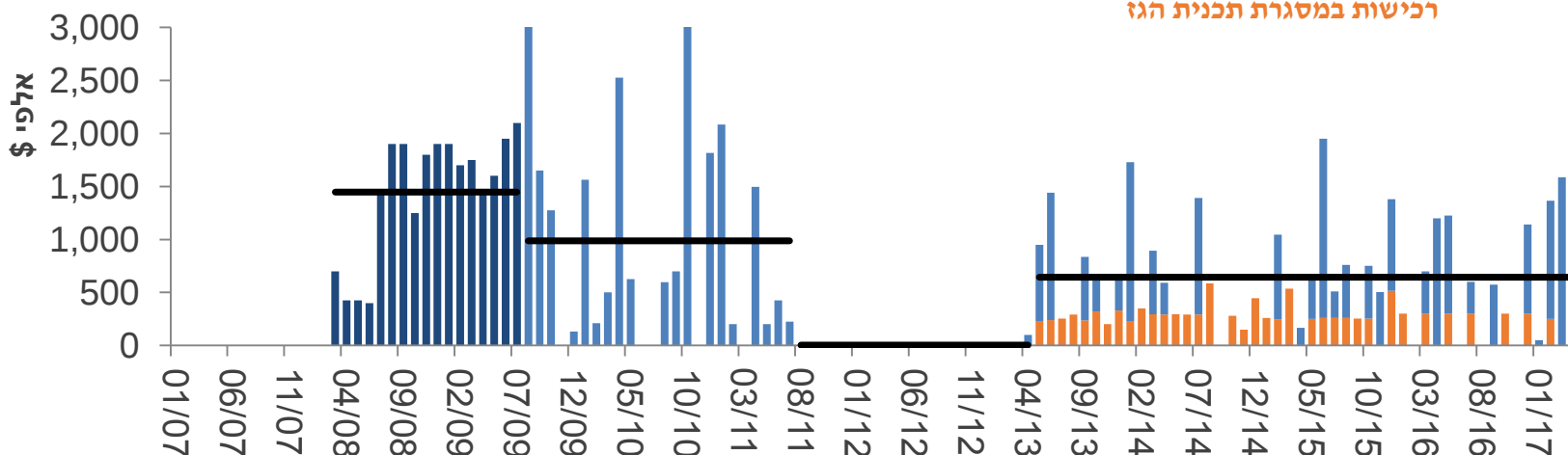
ריבית בנק ישראל

צבירת מלאי יתרות

התערבות

+ התערבות

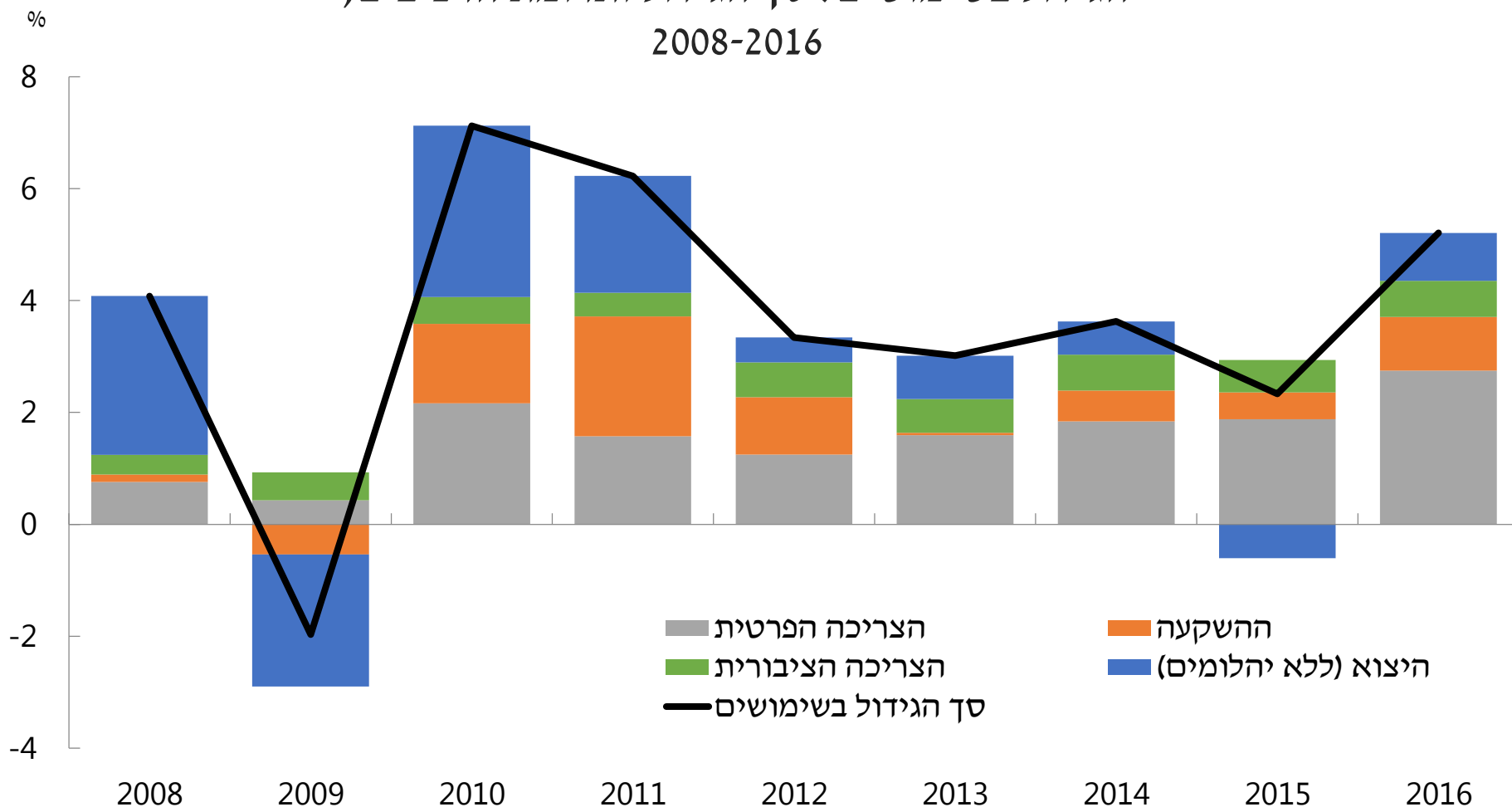
רכישות במסגרת תכנית הגז

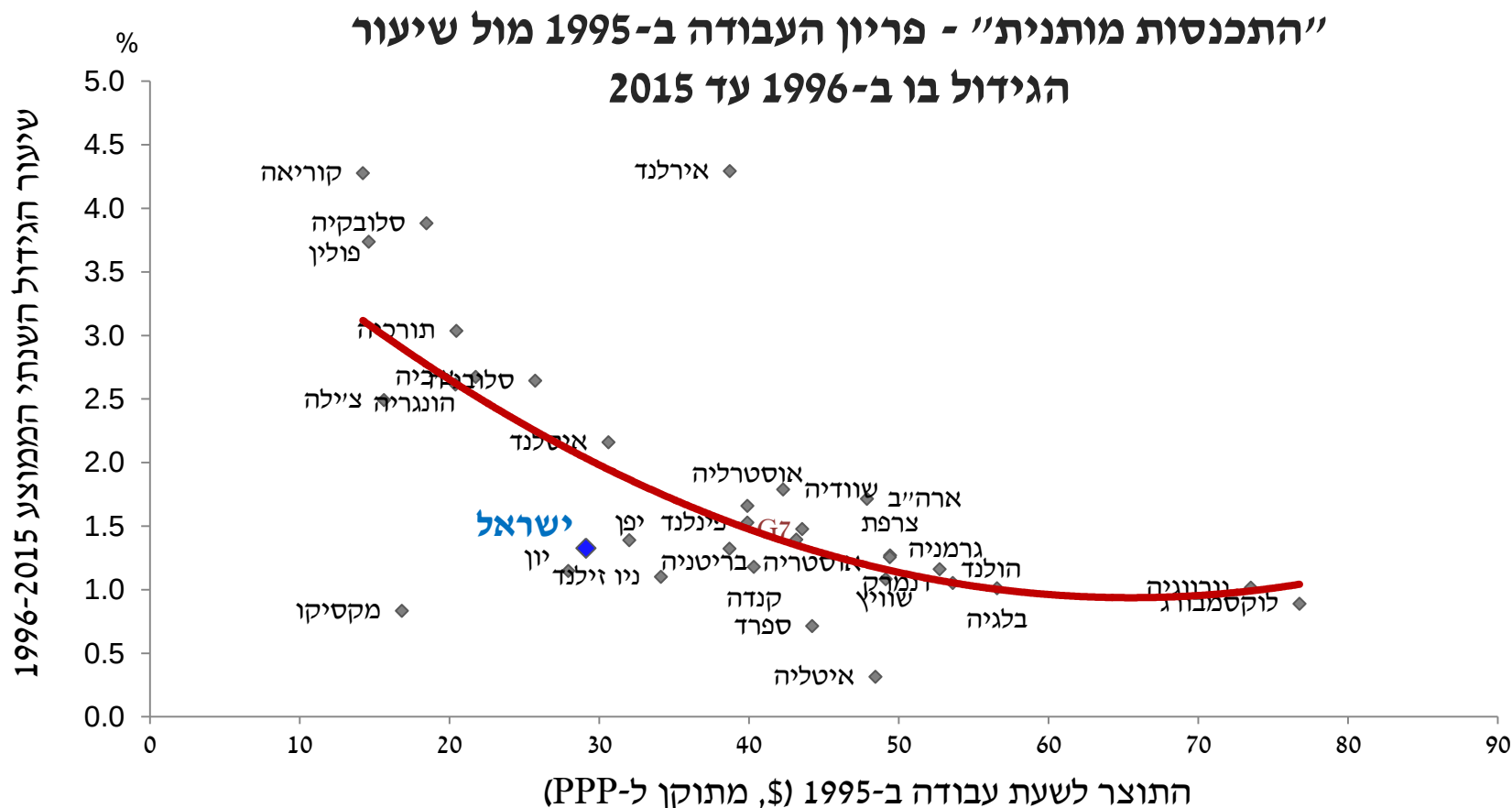
התערבות בשער החליפין

הגידול בשימושים: סך הגידול ותרומת הרכיבים,

2008-2016

פריון העבודה בישראל אינו מתכנס לרמת הפריון במדינות המפותחות

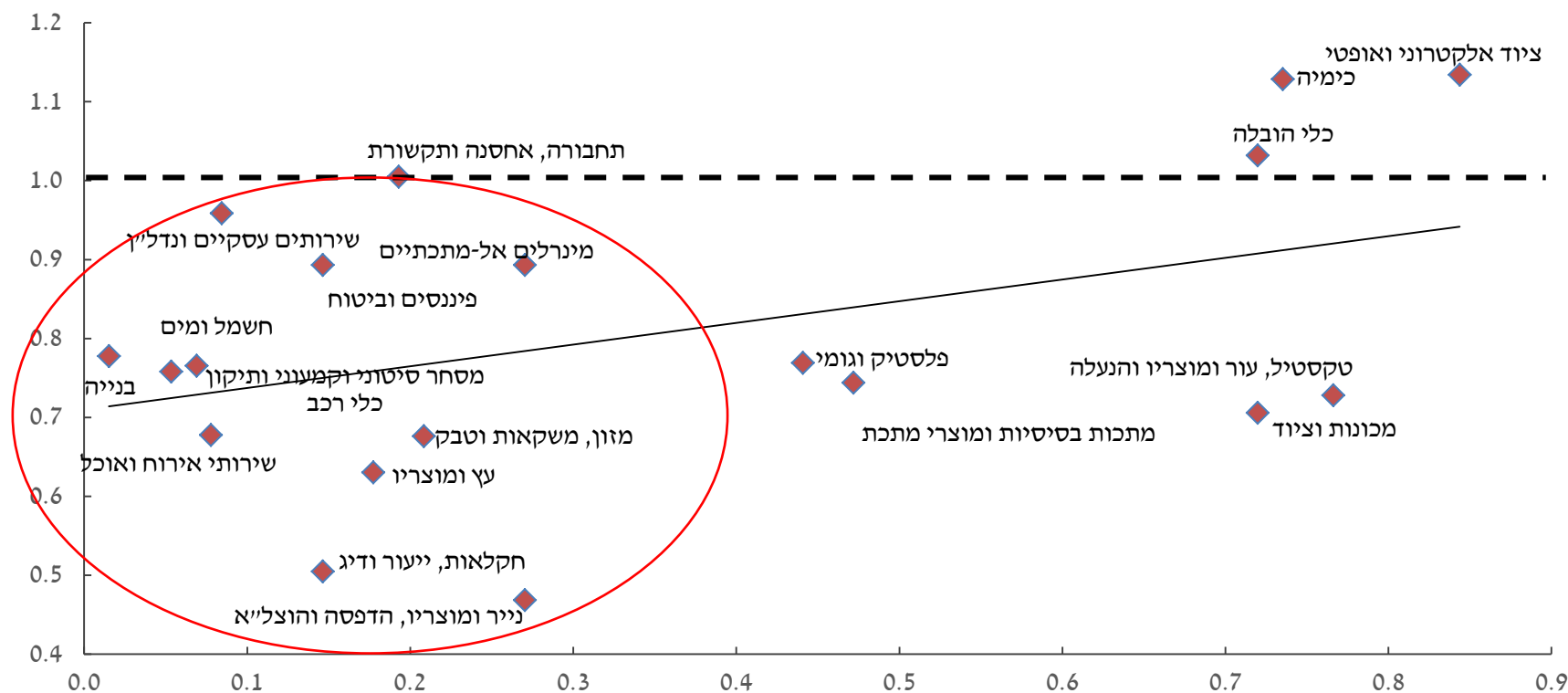

פריון העבודה נמוך במיוחד בענפים המקומיים. לעומת זאת, בענפים המייצאים הפריון בישראל גבוה מהממוצע ב-OECD

פער הפריון לעובד גדול במיוחד בענפים המייצרים לשוק המקומי ואינם חשופים לתחרות מחו"ל

היחס בין פריון העבודה הענפי בישראל לפריון הענפי הממוצע ב-OECD **מול שיעור היצוא החזוי של הענף בישראל, 2010**

יחס הפריון

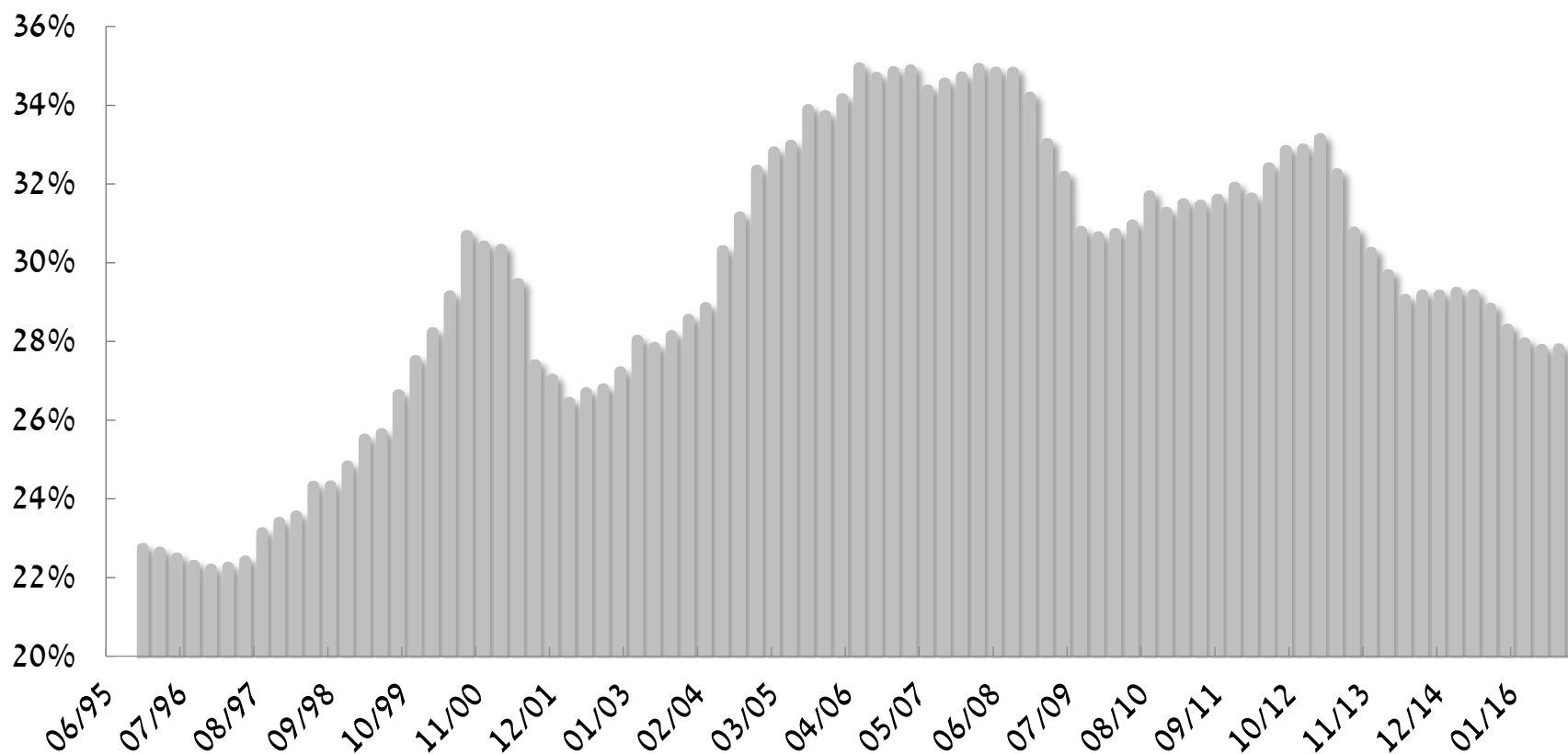
שיעור היצוא החזוי* של הענף בישראל

** בשל מגבלה על זמינות הנתונים הממוצע כולל את ארה"ב ו-19 מדינות מהאיחוד האירופי .

* חזוי על פי שיעור היצוא הממוצע של ארה"ב, בריטניה, גרמניה, ויפן.

שחיקה מתמשכת במשקל היצוא בתוצר

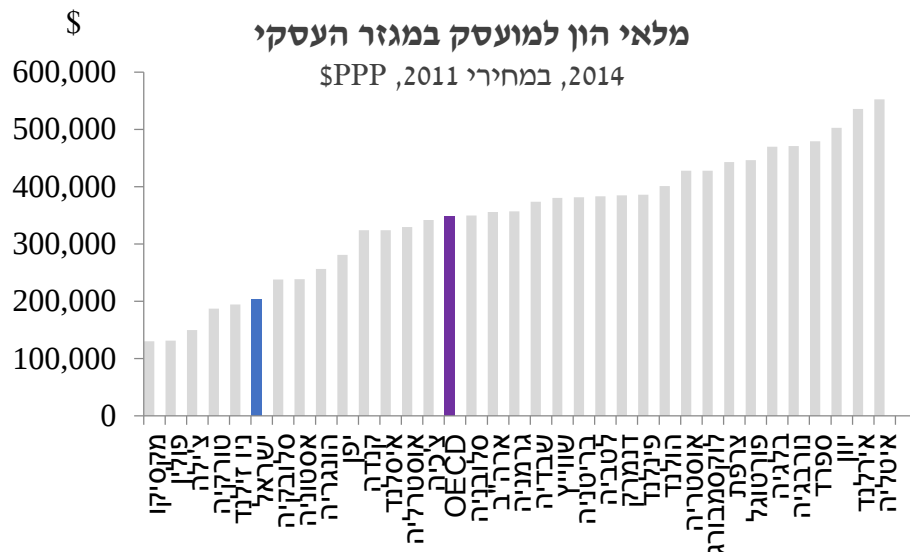
משקל יצוא הסחורות והשירותים בתוצר
1995-2016

הפערים בפריזון נובעים מגורמים שונים כמו רגולציה, הון אנושי ומלאי ההון

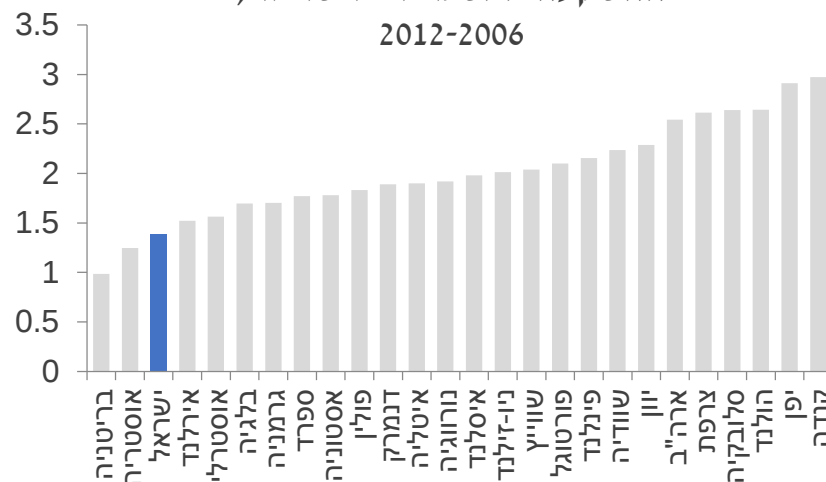
מלאי הון למועסק במגזר העסקי

\$ PPP, 2011, במחירי 2014

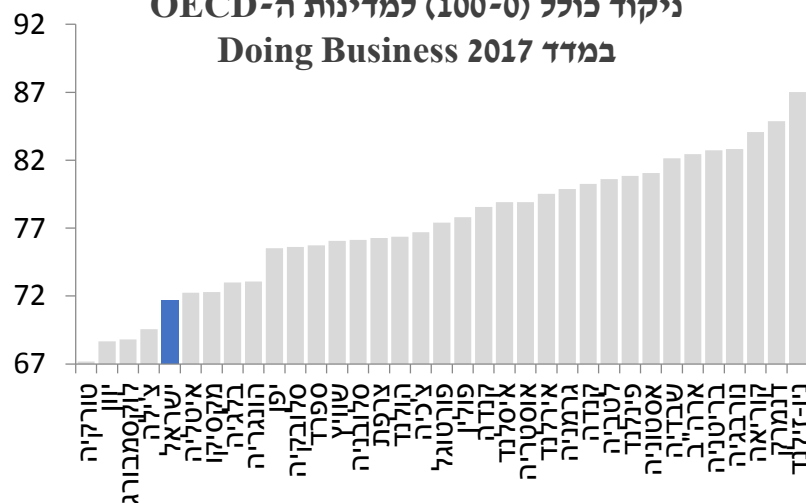
ההשקעה ממשלתית בתשתיות, 2012-2006

2012-2006

ניקוד כולל (0-100) למדינות ה-OECD

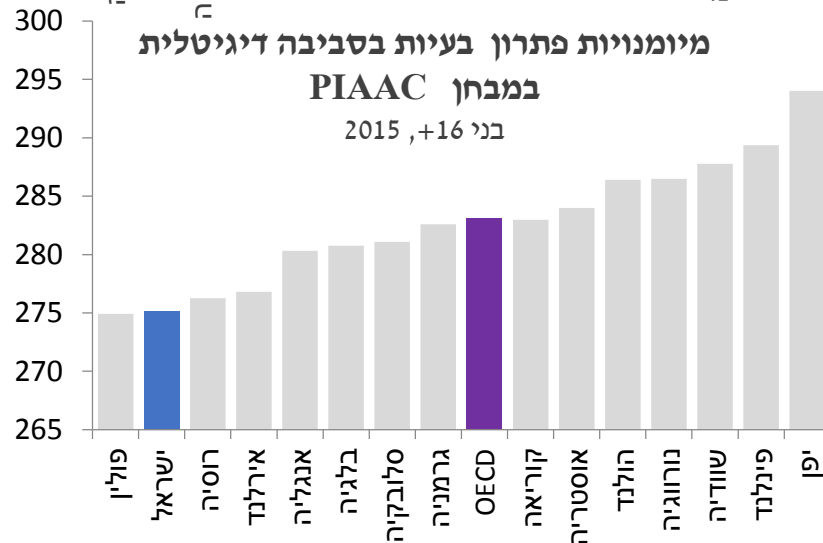
במדד Doing Business 2017

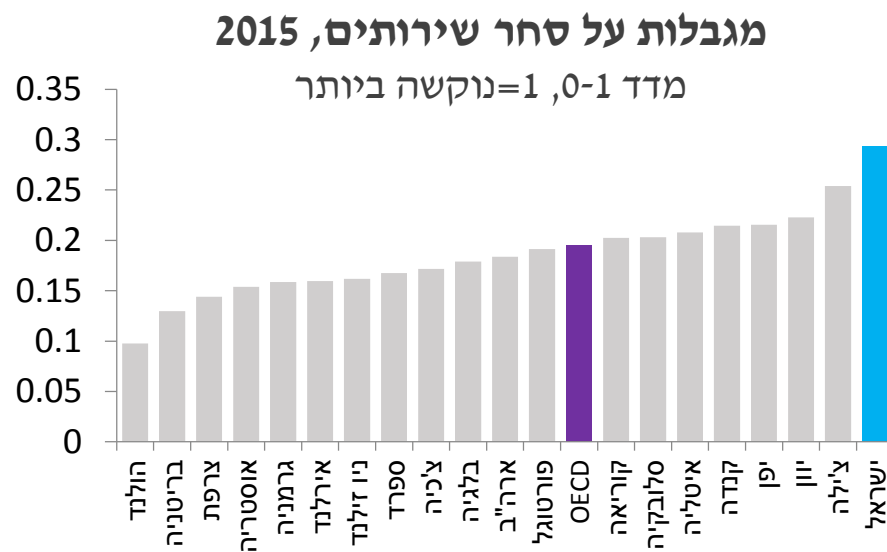
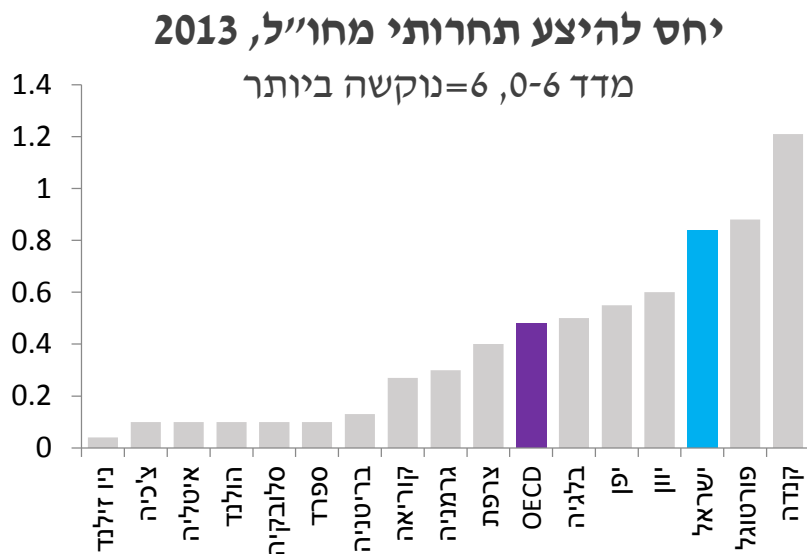
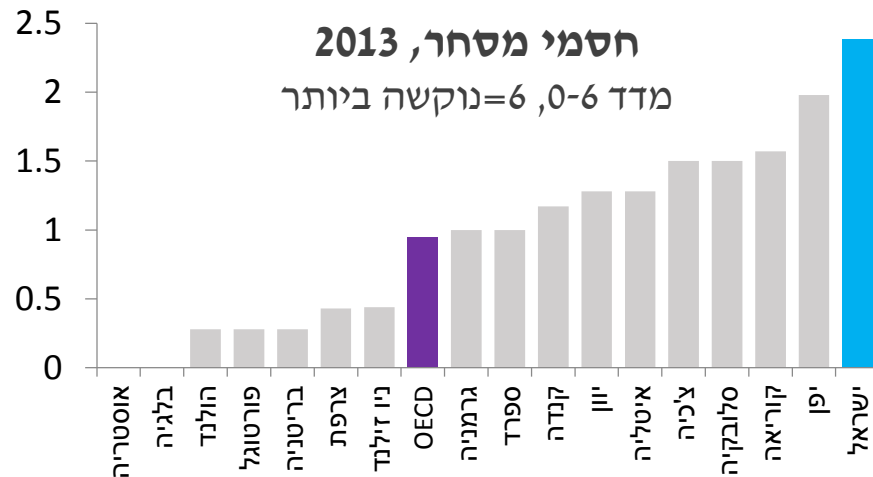
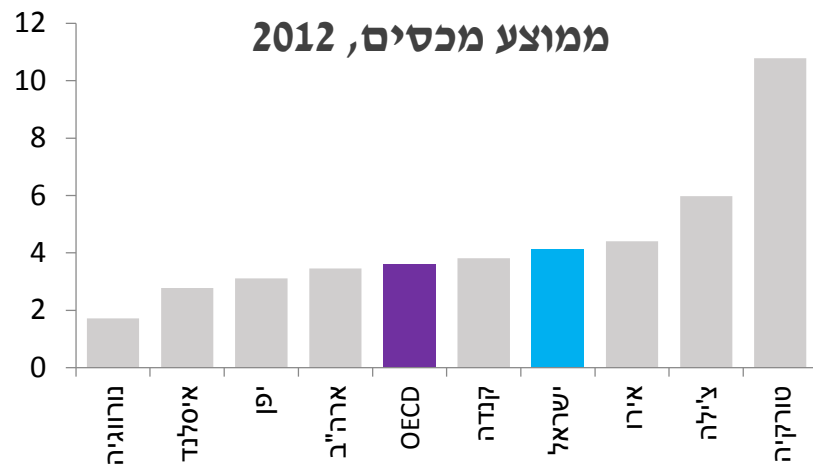
מיומנויות פתרון בעיות בסביבה דיגיטלית

במבחן PIAAC

בני 16+, 2015

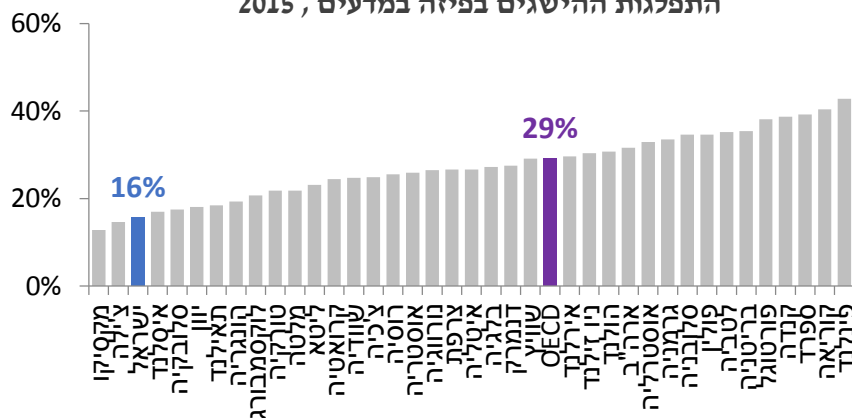

ישראל בולטת לרעה במדדים בינלאומיים בפתחות לסחר בינלאומי

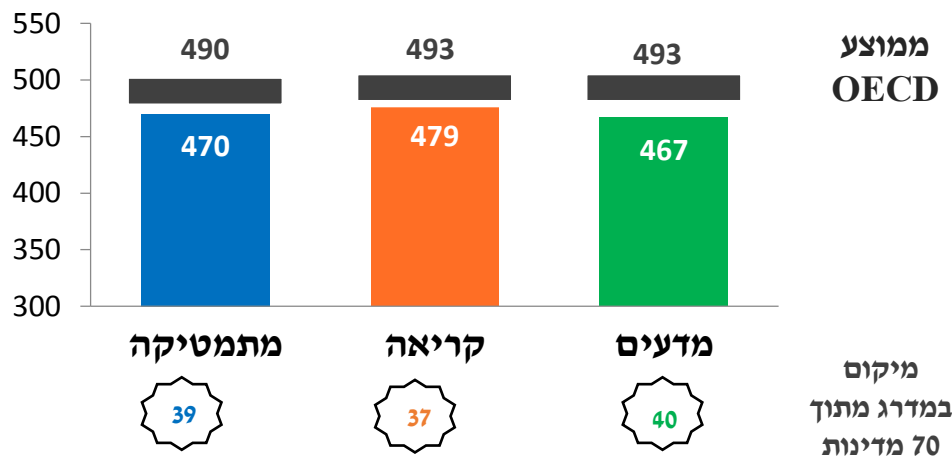

אינדיקטורים לפערים ולאיכות החינוך

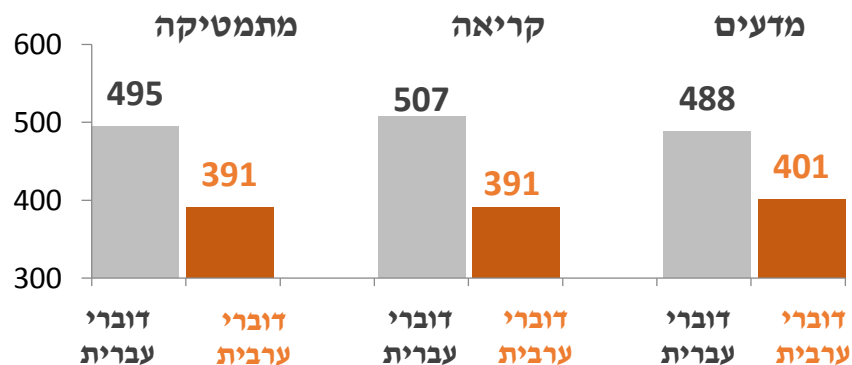
שיעור התלמידים מהרבע התחתון של התפלגות התנאים הסוציו-אקונומיים שמשיגים ציונים מהרבע העליון של התפלגות ההישגים בפיהה במדעים, 2015

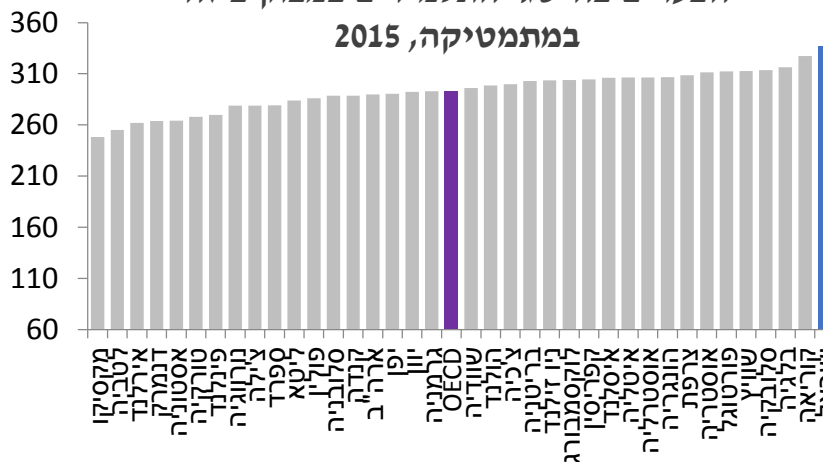
הישגי ישראל באוריינות קריאה, מתמטיקה ומדעים בפיהה, 2015

הישגי תלמידים דוברי עברית וערבית בפיהה, 2015

הפערים בהישגי התלמידים במבחן פיהה במתמטיקה, 2015

האסטרטגיה לטווח הארוך צריכה לכלול:

✓ שיפור ההון האנושי ומיומנויות העובדים

לפי תחזית ה-OECD, תרומת הגידול בהון האנושי לצמיחת התוצר לנפש בישראל בשנים הקרובות צפויה להיות אפסית

✓ שיפור סביבת הפעילות העסקית והסרת חסמים המעכבים תחרות מהעולם

לפי ה-OECD, מעבר לסביבה עסקית רגולטיבית ידידותית הדומה לממוצע במדינות הארגון צפויה לתרום בין 0.5 ל-0.75 נק' אחוז לצמיחה השנתית בישראל

✓ השקעה בתשתיות ובהון פיזי

לפי קרן המטבע, עלייה של כאחוז תוצר בהשקעה בתשתית צפויה להעלות את רמת התוצר ב-1.5% לאחר ארבע שנים

יש לנצל את מצבו הטוב של המשק הישראלי כדי להידרש לטיפול באתגרי הטווח הארוך

ואיך כל זה מתקשר לגלובליזציה?

קצב הגידול של הסחר העולמי מהווה גורם עיקרי המסביר את אפיזודות הצמיחה של המשק הישראלי

במשק קטן, הדרך לצמיחה כרוכה בהשתלבות בכלכלה העולמית

- ❑ מדינות קטנות ופתוחות יכולות לצמוח בקצב מהיר על בסיס הגידול בביקוש העולמי המתבטא בסחר העולמי
- ❑ הענפים המייצאים חשופים לתחרות בינלאומית ומביאים לידי ביטוי את היתרונות היחסיים של המשק ואת היתרונות לגודל בייצור.
- ❑ ישראל הצליחה לעשות זאת בעבר באופן שהביא לעלייה נאה ברמת החיים
- ❑ כדי להיות ערוכים לנצל גידול פוטנציאלי בביקושים העולמיים עלינו לטפח ולמצות את היתרונות היחסיים במשק ולהגדיל את היקף ההשקעה בתשתיות ובהון אנושי

□ הסרת חסמי סחר מיטיבה עם הציבור הרחב

- עובדים- חשיפה לתחרות בינלאומית תורמת לגידול בפריזון העבודה ובשכר
- צרכנים-חשיפה לתחרות בינלאומית תורמת להורדת יוקר המחיה

□ המרוויחים מפוזרים; המפסידים מרוכזים

- "נפגעי הגלובליזציה" - עובדים בעלי הון אנושי ספציפי, באזורים בעלי ריכוז תעסוקתי בענפים הנפתחים לתחרות, ופעילים בענפים המאבדים את ההגנה
- הציבור הנהנה מהוזלת המוצרים ועליית פריזון עם פתיחת המשק אינו מזהה זאת בדרך כלל

□ טווח קצר מול טווח ארוך

- חלק ניכר מההתנגדות לליברליזציה בסחר וגלובליזציה קשורה לתופעות של טווח קצר. המדיניות צריכה לפעול לצמצום הפגיעה ב"נפגעי הגלובליזציה" (זמן התאמה והכשרה)
- מתוך ראייה אסטרטגית ארוכת טווח, ישראל ומדינות אחרות צריכות לפעול כדי לשכך את ההשלכות הללו, בין היתר על ידי השקעה במדיניות פעילה בשוק העבודה לרבות בהכשרה מקצועית וטיפול יתרונות יחסיים

תודה